

До  
Научното жури,  
определено със заповед № 300/31.05.2021 г.  
на ректора на СА „Д. А. Ценов“,  
за провеждане на процедура по защита  
на дисертационен труд  
за придобиване на ОНС „доктор“  
по докторска програма „Счетоводна  
отчетност, контрол и анализ на  
стопанската дейност (счетоводство)“

## СТАНОВИЩЕ

относно дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (счетоводство)“

**Изготвил становището:** доц. д-р Диана Карамфилова Ималова, СА „Д. А. Ценов“, катедра „Счетоводна отчетност“, научна специалност „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност“, член на научното жури по защита на дисертационен труд за придобиване на ОНС „доктор“ съгласно Заповед №300/31.05.2021 г. на Ректора на СА „Д. А. Ценов“ и решение от заседание на Научното жури Протокол № 1/09.06.2021 г.

**Автор на дисертационния труд:** Станислав Иванов Шишманов – редовен докторант към катедра „Счетоводна отчетност“ при Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов

**Научен ръководител:** доц. д-р Венцислав Вечев

**Тема на дисертационния труд:** „Актуални счетоводни проблеми при касовото изпълнение на държавния и общинските бюджети в банките“

### I. Общо представяне на дисертационния труд

Обект на изследването е касовата реализация на държавния и общинските бюджети в системата на банковите отчетно-обособени звена. Предмет на изследването са счетоводните аспекти при касовото изпълнение на държавния и общинските бюджети в банките у нас.

Основната изследователска теза, която се защитава в дисертационния труд е, че съществуват резерви по отношение счетоводната характеристика на постъпленията и плащанията в системата на държавния и общинските бюджети в банките, като „приходи“ и „разходи“, каквато понастоящем е практиката у нас. От гледна точка на имущественото и финансовото състояние на банките тези средства се съхраняват по открити банкови сметки с титуляри – бюджетни организации, поради което в съответствие с утвърдените принципи на счетоводната теория и постановките на Концептуалната рамка за финансово отчитане е целесъобразно, те да се отразят счетоводно като привлечен ресурс (пасив).

Дисертационният труд е в обем от 200 страници и се състои от: титулна страница и съдържание – 2 страници; увод – 7 страници; изложение (три глави) – 181 страници, заключение – 2 страници; списък с използваната и цитирана литература и декларация за оригиналност на дисертационния труд. Към дисертационния труд са представени 4 приложения, които имат отношение към проблемите на труда.

В увода са обосновани актуалността и значимостта на изследваната проблематика, очертани са обектът и предметът на изследването, дефинирана е целта като са конкретизирани седем изследователски задачи за нейното постигане, формулирана е изследователската теза, посочени са методологията на научното изследване и ограниченията на неговия обхват.

В първа глава на дисертационния труд се изследват общотеоретически въпроси, свързани с бюджетната система на Република България, в т.ч. държавният бюджет и общинските бюджети, ролята на банките при касовото изпълнение на бюджета и участието на счетоводството в банките при информационното осигуряване на процеса по касовото изпълнение на бюджета.

Във втора глава акцентът е поставен на касовото изпълнение на държавния бюджет в звената на БНБ и търговските банки. В конкретен план са изследвани въпросите за характеристиката на приходите и разходите на държавния бюджет като обекти на отчитане в звената на банковата система и организацията на касовата реализация на държавния бюджет в банките. Идентифицирани са конкретни проблеми и са очертани възможности за оптимизиране при счетоводно отчитане касовото изпълнение на държавния бюджет в звената на банковата система. Разгледани са и някои практико-приложни аспекти при отчитането на средствата от Европейския съюз и сметките за чужди средства в банковата система.

В трета глава са изследвани счетоводните аспекти на общинските бюджети в звената на банковата система. Характеризирани са взаимоотношенията между общините и банките. Изследвани са приходите и разходите на общините като отчетни обекти в банковата система. Очертани са проблемите и са предложени възможности за оптимизиране при счетоводно отчитане на касовото изпълнение на общинските бюджети в звената на банковата система.

В заключението на дисертационния труд се обобщават изводите и постигнатите основните резултати от цялостното научно изследване, които представляват основа за извеждане на основните теоретико-методологични и практико-приложни постижения и приноси на труда.

За целите на научното изследване докторантът е използвал и е цитирал разнообразна литература, включваща общо 97 литературни, нормативни и интернет източници, в т.ч. 87 броя на български език, от които нормативни източници – 21 броя, 7 броя на руски език и 3 броя на английски език, посочени в библиографската справка. Като тематична насоченост те съответстват на темата на дисертацията, отразяват съвременните разбирания и изисквания за прилагането на счетоводните принципи, както и на банковото и бюджетно законодателство при отчитането касовото изпълнение на държавния и общинските бюджети в банките, и показват литературната осведоменост на докторанта. Същите са използвани добросъвестно, при спазване принципите на научната етика, и коректно са цитирани по възприетия ред.

## **II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд.**

Актуалността и значимостта на темата на дисертационния труд се обуславят, както от недостатъчната ѝ разработеност в литературата, така и от значението на звената на банковата система у нас за касовото изпълнение на държавния и общинските бюджети. Целта на дисертационния труд, задачите за нейното изпълнение и изследователската теза са формулирани ясно и служат като добра основа на научното изследване. Структурата на дисертационния труд е правилно построена и логически последователна. Отделните глави са съизмерни и като цяло обемът е оптимален. Това дава възможност с необходимата задълбоченост да се изследват основните проблеми,

свързани с касовото изпълнение на държавния и общинските бюджети в банките и да се обоснове и защити изследователската теза в теоретичен и практикоприложен аспект.

На базата на задълбочен анализ на теоретичните и нормативните постановки и извършено емпирично изследване, се формулират и аргументират изводи, предложения и модели за счетоводно отчитане касовото изпълнение на държавния и общинските бюджети в банките, които имат важно значение за счетоводната теория и практика. Постигнатите резултати в хода на научното изследване показват, че целта и задачите на дисертационния труд са изпълнени и научноизследователската теза е защитена.

В дисертационния труд се прилагат подходящи научни подходи и методи на изследване. Докторантът демонстрира умения критично да оценява съществуващите теоретични виждания и нормативни постановки и творчески да ги развива, да извежда изводи, да прави анализи и обобщения, да откроява проблеми и да предлага начини за тяхното решаване, да аргументира нови виждания, постановки и предложения с характер на научни приноси. Докторантът е възприел подход всяка структурна единица от дисертационния труд да завършва с изводи и обобщения, с което акцентите на разработката ясно се открояват.

Анализите и изводите в изложението са илюстрирани с подходящи фигури (2 броя), включени в основния текст, и са допълнени с приложения (4 броя), което допринася за по-добрата им разбираемост и аргументираност.

Стилът и езикът на дисертационния труд са на високо равнище. Специализираната терминология се използва правилно.

Представеният автореферат е в обем от 45 страници и достоверно отразява в систематизиран вид съдържанието на дисертационния труд, като акцентира на постигнатите научни и практико-приложни резултати.

По темата на дисертационния труд са направени 4 научни публикации, в т.ч. 2 статии в реферирани научни списания и 2 доклада, представени на международна научна конференция и на кръгла маса, което показва, че части от дисертацията са станали достояние на широк кръг читатели и специалисти в областта на счетоводството.

Изложеното дава основание разработката да се определи като едно завършено, актуално изследване, с което се отговаря адекватно на съвременните теоретични и приложни потребности по отношение счетоводните проблеми при касовото изпълнение на държавния и общинските бюджети в банките в България.

### **III. Научни и научни-приложни приноси на дисертационния труд.**

На базата на постигнатите теоретико-методологични и практико-приложни резултати от извършеното научно изследване, могат да се изведат и систематизират научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд. Считаю, че докторантът в общи линии правилно ги е извел и формулирал в представената Справка за основните приноси в дисертационния труд. Като по-важни от тях могат да се определят:

- Въз основа задълбочено изследване ролята на Българската народна банка (БНБ) и търговските банки в България в процеса на касовото изпълнение на държавния и общинските бюджети са изведени функциите на БНБ по отношение касовото изпълнение на държавния бюджет, като същите са систематизирани в две групи: текущи и управленски, с цел рационализиране дейността на тази институция.

- Обосновано е изведено значението на системата на счетоводството като основна информационна система с цел ефективното управлението на процеса по касовото изпълнение на държавния и общинските бюджети.

- Въз основа на извършен критичен анализ на действащите постановки относно отчитането на касовото изпълнение на приходната част на държавния и общинските бюджети в банките и позоваването на становища на учени, които са работили в тази

област, са предложени и аргументирани възможности за усъвършенстване счетоводното отчитане на този отчетен обект, които резултират в постигането на по-пълно съответствие между наименование и характер на използваните синтетични счетоводни сметки в счетоводно-отчетния процес и икономическата същност на отчетните обекти.

- На база изследване взаимовръзката между приходите и разходите по държавния и общинските бюджети е изведен изводът, че понятията „разход“ и „касов бюджетен разход“ от гледна точка на счетоводството в банките не са тъждествени. Аргументирано е авторовото становище, че като обект на счетоводно отчитане касовите бюджетни разходи по държавния и общинските бюджети следва да се третира като намаления на привлечените средства посредством извършване на плащания от съответните сметки.

- Предложени и обосновани са авторови идеи, свързани с оптимизиране на процеса по аналитичното отчитане на бюджетните разходи в банките, които рационализират практическата реализация на този процес.

- Направени са конкретни предложения във връзка с разходите на банките по реализацията на касовото изпълнение на бюджетите, които са в унисон с пазарната ориентация на кредитните институции.

#### **IV. Въпроси по дисертационния труд**

Както всяко научно изследване, така и това, обект на настоящото становище, винаги може да се доусъвършенства в различни аспекти и това да се превърне в един непрекъсваем процес. На настоящия етап нямам конкретни критични бележки, които да направя по отношение на дисертационния труд. Бих препоръчала на докторанта при подготовка на бъдещите си научни разработки, освен трудовете на български автори, да ползва в по-голяма степен чуждестранни научни трудове с оглед пренасяне и адаптиране на добри практики за развитието на счетоводната теория и практика у нас.

#### **Поставям следният въпрос към докторанта:**

Обосновете предимствата на предложените от Вас оптимизации на процеса по аналитичното отчитане на бюджетните разходи в банките!

#### **V. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение**

Дисертационният труд на тема „Актуални счетоводни проблеми при касовото изпълнение на държавния и общинските бюджети в банките“ е цялостно, завършено и оригинално научно изследване, което съдържа теоретико-методологически и практико-приложни постижения с характер на приноси в областта на счетоводството. Той отговаря изцяло на изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за неговото прилагане, както и на Правилника за развитието на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“. Това е основание да дам положителната си оценка за дисертационния труд и да препоръчам на членовете на уважаемото Научно жури да присъди образователна и научна степен „доктор“ по докторска програма „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (счетоводство) на Станислав Иванов Шишманов.

04.08.2021 г.

Изготвил становището:.....  
(доц. д-р Д. Ималова)